

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Vojtěch Šimák

Název práce: Komparativní analýza nacionalistického terorismu na případu IRA a fašistického hnutí v letech 1919-1922

Jméno oponenta práce: Ota Konrád

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	2

Stručné hodnocení:

Autor pracuje s relevantní literaturou k tématu. Je přirozené, že s ohledem na aktuální stav bádání, který je především v případě poválečného (paramilitárního) násilí v Evropě a fašistického násilí, rozsáhlý, by bylo možné použít i další tituly. Osobně nejvíce postrádám zohlednění práce Svena Reichardta (*Faschistische Kampfbünde. Gewalt und Gemeinschaft im italienischen Squadrismus und in der deutschen SA. Köln 2002*), a to především proto, že to byl právě Reichardt, který stál na počátku současného zájmu o fašistické násilí jako fenoménu sui generis, který měl nejenom instrumentální význam (jako například odstranění politických oponentů), ale tvořil samotnou podstatu ranného fašismu. To ale nic nemění na tom, že výběr a rozsah literatury je na tento typ kvalifikační práce nadstandardní.

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	3

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Stručné hodnocení:

Zde vidím hlavní nedostatek jinak velice kvalitní diplomové práce: není mi jasné, proč autor rámuje svoji komparaci právě konceptem terorismu. Proč je podle autora otázka, zda „můžeme označit fašistické hnutí v Itálii za teroristickou organizaci“ „naprosto zásadní“ výzkumná otázka? (s. 6). Jak nám pomůže v oblasti poznání poválečného násilí, popř. dějin fašismu, když budeme vědět, zda můžeme fašismus označit za „teroristickou“ organizaci? Autor sice slibuje, že podobná analýza může „přispět k hlubšímu pochopení teroristického násilí v rámci fašistického hnutí“, nikde však – nehladě na určitou míru argumentace v kruhu, kterou tyto věty obsahují – toto „hlubší porozumění“ nerozvádí. Jinými slovy: zdá se mi, že komparace by mohla fungovat i bez toho, že by byla rámována konceptem terorismu, resp. teroristického násilí.

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	1

Stručné hodnocení:

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	1
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	1

Stručné hodnocení:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	2
5.2 Použitá terminologie	2

Stručné hodnocení:

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Pro začátek je potřeba říci, že se jedná o velice kvalitní práci. Za její klady považuji:

- 1) Autorovu znalost sekundární literatury a jeho práce s ní, která přesahuje nároky kladené na tento typ kvalifikační práce. Autor je schopen odbornou literaturu, s níž pracuje, vhodně zařadit do své argumentace a vystihnout její hlavní myšlenky i případné nedostatky.
- 2) Oceňuji autorovu schopnost srovnat dva příklady a dospět k samostatným a dobře doloženým závěrům o jejich shodách a především rozdílech, v daném případě tedy o rozdílech v násilí páchaném IRA a italskými fašisty v době po konci první světové války. Touto vydařenou komparací přesahuje předložená diplomová práce obvyklý standard těchto prací.

O to více je podle mě škoda, že se autor rozhodl práci, jak jsem již uvedl výše, rámovat konceptem terorismu. Pokud by zůstal „pouze“ u komparace násilí páchaného irskými nacionalisty a italskými fašisty, mohl by své závěry konfrontovat se stávajícím stavem

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

poznání, především s Gerwarthovou knihou. Autor přesvědčivě analyzuje podstatné rozdíly v různých případech poválečného (paramilitárního) násilí. Autorův poukaz na odlišný „morální rámec“, v němž se obě skupiny pohybovaly, a v němž iniciovaly a rozuměly násilí, které páchaly, je přitom více než vhodným východiskem další analýzy těchto rozdílů. Ve výsledku by tak autor mohl zajímavě doplnit tezi o evropské „dlouhé válce“: případ Irska a Itálie totiž ukazuje, že, přes vnější podobnosti (období po válce, vliv válečné zkušenosti, paramilitární násilí), se jednalo v řadě ohledů o odlišné fenomény. Tyto možnosti interpretace však autor nechává poněkud stranou, přitom by ho mohly přivést k plodné a potenciálně zajímavé diskusi s Gerwarthovou prací a jeho typologizací poválečného násilí (autor namísto toho pojímá Gerwarthovu práci pouze jako jeden z rámců své analýzy).

Další problém s analytickým rámcem v oblasti studia terorismu spatřuji v tom, že definice terorismu je, jak autor sám podrobně ukazuje, nejasná a sporná. Autor si bere některé důležité texty k této problematice a pokouší se „vydestilovat“ jejich společné jádro, popř. je zkombinovat. To je sice zajímavý pokus, ve výsledku však autor dospívá k velice obecnému vymezení terorismu, který jako rámec práce selhává: není totiž jasné, jakou větší analytickou hodnotu má autorovo pojetí terorismu než například koncepty politického, etnického násilí, kolektivního násilí, symbolického či rituálního násilí a podobně. Schopnost teroristického násilí „komunikovat“ a jeho ohled na publikum a veřejnost je totiž vlastní veškerému násilí, které se odehrává na veřejnosti. Zdá se mi, že jediný, nicméně podstatný rozdíl, by pak spočíval ve vysoké míře organizovanosti a v kontinuitě pachatelů násilí (=“teroristů“).

K drobnějším nepřesnostem práce patří autorova víra v tzv. „brutalizační tezi“ (viz: *George Mosse, Fallen Soldiers: Reshaping the Memory of the World Wars, Oxford 1990*, autor ji však přímo nezmiňuje), podle níž zážitek války vedl v Evropě všeobecně k „brutalizaci“ společnosti a stojí v pozadí antidemokratických a iliberálních sil v poválečné době. Protože tato interpretace byla v posledních desetiletích podrobena rozsáhlé kritice (mj. i od Roberta Gerwartha), bylo by potřeba v těchto pasážích formulovat opatrněji. Jsou to

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

totiž právě často lokálně specifické (mentální, politické, sociální apod.) rámce poválečných společností, které formovaly válečné zkušenosti násilí a utrpení a mohly je kanalizovat různými, často i protikladnými směry.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Otázka k obhajobě plyne z předchozího: proč chcete ve své práci ukázat, že kategorie „terorismus“ může být použita i v případě italského fašismu, jak píšete v úvodu? Co si od tohoto zarámování v konceptu terorismu z hlediska poznání italského fašismu či fašismu obecně slibujete? K jakému „hlubšímu porozumění“ fašistického násilí nás přivede, pokud ho budeme zkoumat jako případ teroristického násilí?

Navržená známka:

I přes výše uvedené připomínky se jedná o velice kvalitní práci a podle průběhu obhajoby navrhuji známku výborně až velmi dobře (1-2, popř. A-B).

Datum: 1.9.2023

Podpis: